

IV Muvaffakiyet ve Verimli Çalışma*

Ord.Prof.Dr.A.Fuad BAŞGİL

İrade terbiyesinin ahlâkî ifadesi, çalışma ve gayrettir: Yukarıda "muvaffakiyetin ilk şartı iradeli olmaktır" dedim. İyi düşünürsek, irade terbiyesi ve nefis mücadelesinin en ahlâkî ve insanî ifadesi çalışmaktır. Tembellik ve parazitlik, her türlü ahlâksızlığın anası, çalışkanlık da temizlik ve muvaffakiyetin, yüksek ahlâkın, ruh ve beden sağlığının temel şartı ve en feyizli kaynağıdır.

Bunu söylerken senin gözlerin önünde hayali beliren çirkin örnekleri görmüyor değilim. Ben de biliyorum ki, hayatta çalışmadan zengin olanlar, başkalarının omuzlarına basarak yükselenler, insanların göz yaşlarından macun yoğurup, can otu diye satarak, mevki, servet ve şöhrete konanlar var. Hem bunlar zamanımızda maalesef az da değil. **Fakat, ben sana temiz, edep ve namuslu insanlara yaraşan muvaffakiyetten bahsediyorum ve böyle bir muvaffakiyetin, diyorum, bir tek yolu vardır: Çalışmak, varlığını ve mevkiini emeğinin hakkı ve ehliyetinin mükâfatı olarak kazanmaktadır.** Temiz yürekli bir insan için saadet, ancak böyle bir muvaffakiyettir.

Yalnız dikkat et ki, çalışmanın değeri niceliğinde (çokluğunda) değil, niteliğinde ve verimindedir. Muvaffakiyete götüren çalışma, faydalı bir netice veren ve verimli olanıdır. Marifet her ne şekilde olursa olsun çalışmakta değil; çalışmayı verimlendirmekte, yani belirli bir orandaki emekle maddî, manevî veya ilmi bakımdan en büyük bir fayda ve sonuç elde etmektedir. Emin ol ki, gerek fert ve gerek toplum için ilerlemenin ve muvaffak olmanın şartı budur; yani metotlu ve verimli çalışmadır. Şu halde, bütün mesele, verimli çalışmanın usulünü ve sırnını bilmektir.

Verimli çalışmanın şartları: Bana sorarsan, bence verimli çalışabilmenin bedeni, hissi ve akli olmak üzere üç esaslı şartı vardır. Eğer etrafında bütün hayatınca çalışmış olup da kilimin dört ucunu bir araya getirememiş kimseler görürsen, temin ederim ki, onlar da bu şartlardan en az biri eksiktir. Bu şartlar nelerdir?

Çalışmanın bedeni şartı, sağlık ve sağlamlıktır. Hissi şart, çalışmayı sevmek, akli şartı da çalışmanın usulünü ve yolunu bilmektir. Sağlık ve sağlamlık şartı üzerinde sen kendin düşünme dur. Diğer iki şart üzerinde beraber düşünelim.

Verimli çalışmanın hissi şartı: Çalışmanın neticeli ve verimli olmasının şartlarından biri, çalışmayı

sevmek ve içten arzu etmektir; işi bir angarya gibi değil, tıpkı bir spor gibi severek yapmaktır. Çalışmayı sevebilmenin de birçok şartları vardır. Bunlardan biri ve bence, başta geleni, insanın işini ve mesleğini kendi ruhi ve bedeni kuvvetine, kabiliyet ve eğilimine göre seçmesidir.

Genç arkadaşım! Sana senden yakın kimse yoktur. Kendini kendin bil ve tanı; işini ve mesleğini kendine göre seç ki, o iş üzerinde severek çalış" lesin. İnsanın sevmeyi ve içinen almadığı bir iş ve meslekte, şu veya bu sebeple çalışmaya mecbur olması kadar üzüntülü bir hayat düşünemem. Böyle bir insan, işinin sahibi değil, esiri olarak çalışmaya ve yaşamağa mahkûm demektir. Çalışmanın bir türüsü ise, tıpkı esir çalışması gibi, hem fert ve hem toplum için hakikî fayda ve verimden mahrumdur. **Ne mutlu o insana ki, serbestçe seçtiği meslekte severek çalışır.** Severek çalışan yolculuk yıpranmaz. Ne ceza ve ne mükâfat karnâçısı beklemez. Başkasının işini, mesleğini ve muvaffakiyetini kıskanıp içini yemez. Her gün işinde biraz daha ilerler. İlerledikçe de işine sevgisi artar ve daha çok severek çalışır. Bundan da hem kendisi, hem toplum ve hem insanlık için iyilik ve saadet doğar.

Verimli çalışma ve adalet: Çalışmayı sevebilmenin ilk şartı, işi ve mesleği iyi seçmektir, dedim. Fakat, bu, yeterli değil; diğer bir şartın daha gerçekleşmesi lâzımdır. Bu da insanın emeği mahsulü ve neticeleri üzerindeki haklarının kendisine temin edileceğinden ve toplumda ehil ve lâyık olduğu yeri alabileceğinden şüphe etmemesidir ki, buna hukukçular "Tevzi adalet" diyorlar. Bu adalet, insan için devlet halinde yaşamının sebep ve hikmetlerinden başlıcasıdır. Bütün bir devlet düzeninin temelini teşkil eden bu nokta üzerinde - bizi mevzuumuzdan uzaklaştıracığı için - durmayacak ve hemen verimli çalışmanın ikinci esas şartına geçeceğiz.

Özetleyerek gidelim ve iyi anlayalım: Muvaffakiyet, metotlu ve verimli çalışmaya bağlıdır. Çalışmanın verimli olması için de, ilk önce insan işini ve mesleğini sevmeli ve severek çalışmalıdır. Bu sevgi olmadan, insanın işinde ve mesleğinde ilerlemesine ve muvaffak olmasına imkân yoktur. Tesadüfleri ve istisna-

PANEL

*TÜBİTAK Temel Bilimler Araştırma Grubu,
1. Bilim-Teknoloji Şurası kapsamında sürdürülen
çalışmalar çerçevesinde 3 ayrı panel düzenleyecektir.*

1- "Endüstriyel Atıkların Değerlendirilmesi ve Çevrenin Korunması"

Tarih : 5 Ekim 1990 Saat:14.00
Yer : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü
Toplantı Salonu Beşevler - ANKARA

2- "Türkiye'nin Biyolojik Zenginlikleri"

Tarih : 26 Ekim 1990 Saat:14.00
Yer : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü
Toplantı Salonu Beşevler - ANKARA

3- "Türkiye'nin Yeraltı Zenginlikleri"

Tarih : 23 Kasım 1990 Saat:14.00
Yer : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü
Toplantı Salonu Beşevler - ANKARA

ları bir tarafa bırakalım. Bence kural budur. Halkımız bu hakikati ne güzel bir ata sözü ile ifade eder. Ve "aşk olmadan meşk olmaz" der.

Çalışmanın usulünü bilmek lazımdır. Fakat, muvaffakiyet yolunda yalnız aşk yeterli değil, aynı zamanda meşk etmenin ilmini ve çalışmanın usulünü de bilmeli, metotlu ve sistemli bir şekilde çalışmalıdır. Şu halde verimli çalışmanın ve sonuçta muvaffak olmanın ikinci bir şartı da çalışmayı iyi bir metoda ve sisteme bağlamaktır. Dikkat edersek, çalışma sevgisi çoğu kez metotlu çalışmadan doğar. Ve böyle çalışmayan, bir türlü işini sevmeyiz. Çünkü, metotsuz ve düzensiz çalışma verimsizdir. Verimsiz çalışma ise bezdiricidir.

Bununla beraber, okullarımızda olsun, iş hayatımızda olsun, metotlu çalışma bizim en az ehemmiyet verdiğimiz şeylerdendir. Gerek özel ve gerekse resmî hayatımızda çoklarımız düşünmeden, zaman ve kuvvet sarfını hesaplamadan, işlemlerimizi bir sıraya, tertibe ve düzene koymadan çalışıyor ve bu sebeple fizik ve fikrî çalışmamızı lâ-yık olduğu kadar verimlendiremiyoruz. Bu yüzden

sönen zekâları ve heder olan enerjileri düşündükçe, koca filozof Descartes gözümde bir kat daha büyüyor. Batı'da metotlu çalışma devrini açan bir filozof, insanlar arasında gerilik ve ilerilik farklarının, zannedildiği gibi, akıl ve anlayışta farklı olmalarından ziyade, metotlu ve rasyonel çalışıp çalışmamaslarından ileri geldiğini göstermiş ve Avrupa'da yepyeni bir medeniyet devri açmıştır. Aynı fikri milletlere tatbik edersek, aynı neticeye varır ve milletler arasındaki gerilik ve ilerilik farklarının da metotlu çalışmadan doğduğunu görürüz. Biz Türkler, batı milletlerinin hiçbirinden daha az zeki ve çalışkan değiliz. Aksine gözlemlerime dayanarak söylüyorum ki, Türk ferdi, dünyanın en zeki, ferasetli ve çalışkan insanlarından. Bununla beraber, batı milletlerinden daha geriyiz. Çünkü zekâmızı metotlu ve rasyonel bir şekilde kullanmıyor, zaman ve kuvvet israf ediyoruz.

* Bu bölüm, eserin IV. bölümü olan "Muvaffakiyet ve Verimli Çalışma" kısmından kısaltılarak hazırlanmıştır. Eserin "Çalışma Hayatının ve Umumiyyetle Muvaffak Olmanın Kanunları" başlıklı V. ve son bölümü ise, dergimizde daha önce yayınlandığı için tekrar yayımlanmayacaktır.